

Motion till riksdagen
2005/06: MJ20

av **Sven Gunnar Persson m.fl. (kd)**
med anledning av prop. 2005/06:128

Anpassningar till nya EG-
bestämmelser om livsmedel, foder,
djurhälsa, djurskydd och växtskydd
m.m.

1 Innehållsförteckning

1	Innehållsförteckning.....	1
2	Förslag till riksdagsbeslut.....	2
3	Likvärdiga konkurrensvillkor.....	3
4	Likvärdiga krav för riskfylld livsmedelshantering	4
5	Likvärdig kontroll inom Sverige	4
6	Rationell kontroll med kompetenta kontrollanter.....	5
7	Inrikta kontrollen dit den bäst behövs	5
8	Rimliga avgifter för kontrollerna	5
9	Tydliga straffbestämmelser	6
10	Tydliga regler för foderkontroll	7
11	Ge Jordbruksverket ansvaret för lantbrukets djur.....	7
12	Tydligare lagtext om ”nollskalig” produktion.....	8
13	Anpassa reglerna för inhägnat vilt.....	8
14	Utvärdering	8

Fel! Okänt namn på

2 Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att den svenska tillämpningen av gemensamma EG-regler skall vara likvärdig med tillämpningen i andra jämförbara medlemsländer.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att införandet av särskiljande nationella svenska tillämpningsföreskrifter hålls nere till ett minimum.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att vederbörliga myndigheter skall ges i uppdrag att samråda med varandra samt att följa tillämpningen av de gemensamma EG-reglerna i andra medlemsländer.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att viss detaljhandel bör omfattas av kraven som skall gälla i industrin för riskfylld verksamhet.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om likvärdig kontroll inom Sverige.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att kontroll av gårdar i primärproduktionen, enligt de bestämmelser som omfattas av propositionen, i största möjliga utsträckning skall ske vid ett och samma tillfälle.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att omfattningen av kontrollen av gårdar i primärproduktionen bör baseras på riskbedömningar.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att inriktningen bör vara att avgiften för den grundläggande kontrollen i princip skall vara låg, och därmed i huvudsak skattefinansierad, medan avgifterna för förnyade inspektioner till följd av avvikelser från regelverket ej skall överstiga ett rimligt självkostnadspris för en kommun.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att endast de kostnader som härrör från det kollektiv som skall bära de fasta årliga avgifterna skall täckas.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att för ett ordinarie kontrollbesök som inte föranmälts och som inte kan genomföras på grund av att företagaren inte är på plats bör inte debiteras någon avgift.
11. Riksdagen begär att regeringen återkommer till riksdagen med förslag om lagstiftning som tydliggör vilka artiklar i berörd EG-lagstiftning som skall omfattas av straffansvar.
12. Riksdagen begär att regeringen återkommer till riksdagen med förslag på lagstiftning som tydliggör det enskilda jordbruksföretagets ansvar vad gäller fodersäkerhet.
13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att de befintliga jordbruksföretag som kommer att bli klassade i flera nya kategorier, exempelvis foderföretag, inte skall behöva betala för ny registrering av redan befintlig verksamhet.

14. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att ansvaret för alla frågor som rör lantbrukets djur skall överföras till Jordbruksverket.
15. Riksdagen begär att regeringen återkommer till riksdagen med förslag om komplettering av livsmedelslagen så att det klargörs att "nollskalig" livsmedelsproduktion ej skall omfattas av denna lag.
16. Riksdagen begär att regeringen senast den 31 december år 2008 återkommer till riksdagen med en redovisning av de konsekvenser som de nya reglerna fått för svenska företagare.

3 Likvärdiga konkurrensvillkor

Kristdemokraterna anser att det är ett viktigt steg att de i propositionen berörda EG-rättsakterna kommit till stånd. För att skapa likvärdiga konkurrensvillkor inom EU är det angeläget att lagstiftning och tillämpning blir mer likformig inom EU. Detta stärker konkurrenssituationen för den svenska jordbruks- och livsmedelsproduktionen.

Det är däremot ett stort problem om Sverige har avsevärt hårdare regler än andra länder. Det finns idag en stor osäkerhet om hur bestämmelserna på området livsmedel, foder och djurskydd/djurhälsa kommer att påverka jordbruket. Tidigare erfarenheter av tillsyn är att samma krav tillämpas väldigt olika i olika kommuner och att regelverket därför inte blir förutsebart. Ansatsen i propositionen att skapa ett mer rättvist och likvärdigt system i hela landet välkomnas därför. Det krävs dock tydligare signaler än vad propositionen nu ger uttryck för. Vissa av de nu aktuella kraven är dessutom så kallade tvärvillkor. Det innebär att ekonomiskt kännbara sanktioner kopplas till dem. En olikartad och svårförutsebar tillämpning av kraftfulla sanktioner ger inte ett gott företagarklimat.

De nya EG-bestämmelserna skall tillämpas av ett stort antal olika myndigheter. Det är på lokal nivå de 290 kommunerna, regionalt de 21 länsstyrelserna och centralt tre statliga verk. Det finns ett stort behov av vägledning för de regionala och lokala myndigheterna. Vid utformningen av vägledning bör beaktas att kraven på företagarna måste vara tydliga, rimliga och på en jämförbar nivå med kraven i andra EU-länder.

De centrala verken har att tillämpa samma EG-bestämmelser, t.ex. i kontrollförordningen (förordning EG/882/2004). Det är naturligtvis viktigt att samma bestämmelser tillämpas på samma sätt vare sig det rör livsmedelslagen, foderlagen eller djurskyddslagen. Som exempel kan nämnas regeln om att offentlig kontroll skall, med ett antal undantag, ske utan förannmälan. Eftersom det ofta inte är praktiskt eller effektivt att göra inspektioner utan förvarning måste undantagen övervägas. De centrala verken bör i t.ex. denna fråga ha samma tolkning av vad reglerna medger.

Det behövs alltså dels en likvärdig bedömning av gemensamma EG-regler, dels en någorlunda likvärdig nationell lagstiftning. Riksdagen bör ge regeringen till känna att den svenska tillämpningen av gemensamma EG-regler

Fel! Okänt namn på

skall vara någorlunda likvärdig med tillämpningen i andra jämförbara medlemsländer. Riksdagen bör vidare ge regeringen till känna att det är av största vikt att införandet av särskiljande nationella svenska tillämpningsföreskrifter hålls nere till ett minimum.

För att få en enhetlig tolkning och tillämpning av EG-reglerna, enhetliga nationella bestämmelser och tydligt vägledningsmaterial inom området livsmedel, foder och djurhälsa/djurskydd bör krav ställas på de centrala myndigheterna att samråda i dessa frågor. Myndigheterna bör dessutom särskilt ges i uppgift att bevaka hur EG-bestämmelserna genomförs i andra EU-länder. Inom miljöbalkens område har ett särskilt tillsyns- och föreskriftsråd inrättats i detta syfte. Ett sådant råd skulle kunna övervägas även på området livsmedel, foder och djurhälsa/djurskydd. Riksdagen bör ge regeringen till känna att vederbörliga myndigheter skall ges i uppdrag att samråda med varandra samt att följa tillämpningen av de gemensamma EG-reglerna i andra medlemsländer.

4 Likvärdiga krav för riskfylld livsmedelshantering

Enligt EG-förordningen 853/2004 är detaljhandeln undantagen vissa regler som gäller riskfylld verksamhet, exempelvis malning av kött. Kristdemokraterna anser dock att det är angeläget att god hygien råder vid all riskfylld verksamhet, oavsett om den sker inom industrin eller inom detaljhandeln. Medlemsländerna har i nämnda EG-förordning getts rätten att själva besluta om att låta viss detaljhandel omfattas av kraven som skall gälla i industrin för riskfylld verksamhet. Kristdemokraterna föreslår att Sveriges skall utnyttja denna möjlighet. Detta bör ges regeringen till känna.

5 Likvärdig kontroll inom Sverige

Kvaliteten på kontrollen varierar idag avsevärt inom Sverige. För att uppnå en likvärdig bedömning behövs därför centralt framtagna krav vad gäller kontrollanternas kompetens, riskklassificeringen av verksamheten, uttag av avgifter samt bedömning och tolkning av kraven i EG-förordningarna. Likvärdigheten i kontrollen bör säkerställas genom att ansvarig central myndighet regelbundet utvärderar kommunernas kontrollverksamhet. Vad som här sagts om likvärdig kontroll inom Sverige bör ges regeringen till känna.

6 Rationell kontroll med kompetenta kontrollanter

Gårdar i primärproduktionen omfattas vanligen av såväl livsmedelssäkerhetskrav som djurskyddskrav och miljökrav. Kristdemokraterna anser att kontrollen av dessa olika områden bör ske vid ett och samma tillfälle av en och samma inspektör. Detta ökar effektiviteten och sänker kostnaderna eftersom ställtider och restider minskar. Detta ställer samtidigt stora krav på inspektörernas kompetens. Riksdagen bör tillkännage för regeringen att kontroller av gårdar i primärproduktionen, enligt de bestämmelser som omfattas av propositionen, i största möjliga utsträckning skall ske vid ett och samma tillfälle.

7 Inrikta kontrollen dit den bäst behövs

Kristdemokraterna anser att kontrollen i större utsträckning än idag borde inriktas på avvikelser från regelverken snarare än på omfattande rutinkontroller. De omfattande egenkontrollprogram som idag finns gör att den offentliga kontrollen borde kunna ges en annan inriktning än tidigare. Omfattningen av den offentliga kontroll som utövas mot en enskild näringsidkare bör utgå från en riskvärdering som bland annat kan ta hänsyn till företagets storlek, verksamhetens art, förekomsten av kvalitetssäkringssystem, tidigare prestationer (i vilken utsträckning avvikelser från regelverket tidigare förekommit). Myndigheterna bör inte ägna mer tid åt de skötsamma företagarna än vad som är sakligt motiverat. Ett litet charkuteri kan inte jämföras med de stora koncernerna. Krav på kontroll och avgifter måste anpassas till detta. Avgifterna för kontrollen skall anpassas efter kontrollens omfattning. Detta skulle stimulera näringsidkarna till förbättringar i sin egenkontroll. Skötsamma och ambitiösa företagare skulle därmed kunna göra en ekonomisk besparing.

Riskvärderingen bör vara likartad inom EU så att de svenska producenterna inte drabbas av orättvisa konkurrensnackdelar. Vid riskbedömningen bör även den småskaliga produktionens villkor beaktas så att kraven på dessa blir rimliga utifrån verksamhetens omfattning.

Vad som här sagts om att kontrollens omfattning bör baseras på riskbedömningar bör ges regeringen till känna.

8 Rimliga avgifter för kontrollerna

Ett system med fasta årliga avgifter premierar inte skötsamma och ambitiösa företagare med god ordning som tar liten del av kommunens tid för tillsyn. Därför bör avgiften baseras på den tid inspektionen tar på plats. Detta leder till att den som har ordning och reda i sin verksamhet och uppfyller lagens krav får en lägre avgift än den som föranleder merarbete från myndigheternas

Fel! Okänt namn på

sida. En inriktning bör vara att avgiften för den grundläggande kontrollen i princip skall vara låg och därmed i huvudsak skattefinansierad. Avgifterna för förnyade inspektioner till följd av avvikelser från regelverket skall ej överstiga ett rimligt självkostnadspris för en kommun. Detta bör ges regeringen till känna.

Av propositionen framgår att principen om full kostnadstäckning skall tillämpas. Samtidigt avgiftsfinansieras inte kontrollen av sällskapsdjur fullt ut. Detta kan tolkas som att lantbrukets djurinnehavare skall subventionera kontrollen av sällskapsdjur. Detta är inte rimligt. Därför bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening att endast de kostnader som härrör från det kollektiv som skall bära de fasta årliga avgifterna skall täckas.

Avgifter för ordinarie inspektioner skall vara återhållsamma och skall endast tas ut för tillsynsbesök som verkligen äger rum. Ett ordinarie kontrollbesök som inte förannmälts och inte kan genomföras på grund av företagaren inte är på plats bör inte debiteras någon avgift eller räknas in i den fasta avgiften. Detta bör ges regeringen till känna.

9 Tydliga straffbestämmelser

Av lagtexten bör framgå vilka EG-bestämmelser, t.ex. vilka förordningar, som avses samt vilka artiklar i dessa förordningar som är straffsanktionerade. Ett grundläggande krav på strafflagstiftning är att den skall vara tydlig så att den enskilde skall ha möjlighet att förutse vad som är straffbart. Ett annat krav är att straffbestämmelser begränsas till att omfatta sådana överträdelser som är straffvärda. Om alltför många beteenden som inte uppfattas som allvarliga kan leda till straff finns risken att medborgarnas förtroende för systemet urholkas. Lagstiftaren måste därför göra noggranna överväganden av vad som skall vara kriminaliserat. Med en sådan svepande lagstiftningsteknik som används i t.ex. den föreslagna 36 a § första stycket djurskyddslagen är risken stor att beteenden som inte bör vara straffbelagda kommer att täckas in. Det krävs medvetna överväganden av och ansträngningar att avgränsa det straffbara området till klart straffvärda beteenden, särskilt om strafflatituden innehåller fängelse och sträcker sig så långt som till högst två år.

Av de föreslagna straffbestämmelserna framgår alltså inte vilka EG-förordningar eller möjligen direktiv som är straffsanktionerade. Det gäller förslagen i 30 § andra stycket lag om livsmedel, 29 § andra stycket lag om foder och animaliska biprodukter, 21 § andra stycket lag om provtagning på djur, m.m. och 12 a § första stycket lag om ändring i zoonoslagen. Det kan visserligen komma att kunna läsas ut av föreskrifter från regeringen men bör framgå redan av straffbestämmelsen. Dessutom bör närmare anges vilka förfaranden som är straffsanktionerade t.ex. genom att de artiklar i förordningarna som skall vara straffsanktionerade anges.

Att den nu föreslagna typen av svepande kriminaliseringar använts tidigare är inget skäl att införa ytterligare sådana bestämmelser. Den ökande mängden EG-bestämmelser ställer högre krav på tydlighet än vad som möjligen kräv-

des vid inträdet i EG. Lagrådet har i yttrande över förslag till ändringar av miljöbalkens sanktionssystem underkänt kriminalisering av en EG-förordning där det i straffbestämmelsen angavs vilken förordning det rörde sig om men inte vilka artiklar i förordningen som omfattades (Lagrådets yttrande daterat 2006-03-15). I det fallet har regeringen i propositionen föreslagit en straffregel där det anges vilka artiklar som omfattas av straffansvar (se förslag till 29 kap. 8 § första stycket 11 miljöbalken i prop. 2005/06:182). I den propositionen sägs också att det är lämpligt att de blankettstraffbud som hänvisar till EG-förordningar anger de artiklar där de handlingsregler finns som är avsedda att omfattas av straffbudet (prop. 2005:06 s. 42).

Kristdemokraterna föreslår att riksdagen begär att regeringen återkommer med förslag till lagstiftning som tydliggör vilka artiklar i berörd EG-lagstiftning som skall omfattas av straffansvar.

10 Tydliga regler för foderkontroll

Den nya förordningen om fodersäkerhet är så otydlig att det blir den enskilde bondens eller, vilket vore värre, kontrollantens tolkning som avgör. Riksdagen bör därför begära att regeringen återkommer till riksdagen med förslag på lagstiftning som tydliggör det enskilda jordbruksföretagets ansvar vad gäller fodersäkerhet.

Det är viktigt att de befintliga jordbruksföretag som kommer att bli klassade i flera nya kategorier, exempelvis foderföretag, inte ska behöva betala för ny registrering av redan befintlig verksamhet. Detta bör ges regeringen till känna.

11 Ge Jordbruksverket ansvaret för lantbrukets djur

Försöket med Djurskyddsmyndigheten har inte slagit väl ut vad gäller lantbrukets djur. Missriktade ambitioner och politisering av myndighetsutövandet har lett till orimliga konsekvenser. Det är olyckligt att Djurskyddsmyndigheten, som tycks sakna den rätta kompetensen, har ansvaret för lantbrukets djur. Kristdemokraterna föreslår därför att ansvaret för djurskyddsfrågor som rör lantbrukets djur överförs till Jordbruksverket och att Djurskyddsmyndigheten fokuserar på tillsynen av sällskapsdjur. Jordbruksverkets ansvar bör även inkludera djurskyddet vid slakterierna. Regeringen bör ges till känna att ansvaret för alla frågor som rör lantbrukets djur skall överföras till Jordbruksverket.

Fel! Okänt namn på

12 Tydligare lagtext om ”nollskalig” produktion

Vid sidan av småskalig produktion har även begreppet ”nollskalig produktion” fått ökad aktualitet. Det handlar om när den som bedriver viss jordbruksverksamhet för självförsörjning säljer exempelvis kött till grannen eller andra enskilda. För t.ex. de tillfällen då några ägg, en höna, en stek av hägnad hjort eller dylikt säljs privat till exempelvis en granne eller släkting skall de regler tillämpas som gäller för konsumtion i det egna hushållet. Sådan försäljning skall alltså inte betraktas som ”utbudande på marknaden” i EU-lagstiftningens mening. Förutsättningen är att sådan försäljning är ringa i omfattning och ej sker under butiksliknande former.

I propositionens förslag till livsmedelslag anges i 4 § att lagen inte skall tillämpas på primärproduktion ”för användning inom privathushåll eller enskildas handhavande av livsmedel för konsumtion inom privathushåll”. Det bör tydliggöras att ”enskildas handhavande” även kan inkludera sådant handhavande som innebär försäljning mot betalning. I propositionen sägs inget uttryckligt om huruvida betalning kan förekomma i samband med ”enskildas handhavande”. Därför bör regeringen återkomma till riksdagen med förslag om komplettering av livsmedelslagen så att det klargörs att ”nollskalig” livsmedelsproduktion ej skall omfattas av denna lag.

13 Anpassa reglerna för inhägnat vilt

Kött från inhägnat vilt är en lokalproducerad delikatess. Men eftersom vilt som lever i hägn varken är helt vilda (utan ägare) eller tama så uppstår ibland gränsdragningsproblem och konstiga myndighetseffekter. Det är viktigt att lagar och regler tar hänsyn till att vilt föds upp i hägn och utformas efter de förutsättningar som gäller för den näringen. Det är därför positivt att den nya lagen – till skillnad från i dag – inte skall tillämpas generellt på vilt som hållits i hägn.

14 Utvärdering

Propositionen innehåller en mängd nya regler och ändringar av gamla lagar och regler. Det är i nuläget svårt att bedöma hur helhetsbilden kommer att bli när alla inblandade myndigheter börjat tillämpa de nya reglerna. Därför är det viktigt att konsekvenserna av denna omfattande regelomläggning följs upp och utvärderas efter två år. Riksdagen bör begära att regeringen senast 31 december år 2008 återkommer till riksdagen med en redovisning av de konsekvenser som de nya reglerna fått för svenska företagare.

Fel! Okänt namn på

Stockholm den 4 april 2006

Sven Gunnar Persson (kd)

Björn von der Esch (kd)

Ragnwi Marcelind (kd)

Annelie Enochson (kd)

Tuve Skånberg (kd)

Dan Kihlström (kd)

Johnny Gylling (kd)

Lars Gustafsson (kd)